

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

อ.พ. 1/2568 การประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 1/2568

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา
สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(นายพริษฐ์ วัชรสินธุ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ หรือร่างข้อบังคับการประชุม ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกัน ของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ที่ปรึกษาด้านระบบงานนิติบัญญัติ
รักษาราชการแทนผู้อำนวยการ
สำนักวิชาการ

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายแดนชัย ไชวิเศษ

นิติกรเชี่ยวชาญ

นางสาวนฐมลย์ พงษ์รองจัน

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นางสาวพิรุวรรณ กิตติคุณ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นางสาวอุษณีย์ อินทองช่วย

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางเมฆาพร กาญจนินทุ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

มกราคม 2568

บทสรุปสำหรับสมาชิกรัฐสภา

โดยที่ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ยังมีกลไกบางส่วนที่ปรับปรุงเพิ่มเติมให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และเปิดกว้างต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นได้ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ในการนัดประชุมรัฐสภา การเปิดให้สมาชิกรัฐสภามีสิทธิเสนอรายชื่อบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกรัฐสภามาทำหน้าที่เป็นกรรมาธิการเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภามีมติรับหลักการ การปรับปรุงบทบัญญัติให้สอดคล้องกับกลไกที่เกี่ยวข้องกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการยกเลิกบทบัญญัติที่ไม่มีความจำเป็นอีกต่อไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ดังนั้น นายพรชัย วัชรสินธุ์ จึงได้เสนอร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สรุปได้ดังนี้

1. ปรับปรุงข้อความเกี่ยวกับการนัดประชุมรัฐสภาให้ดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้ (ร่างข้อ 3)

2. ปรับปรุงข้อความเกี่ยวกับแจ้งการนัดประชุมรัฐสภาให้สมาชิกรัฐสภาทราบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนหนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ร่างข้อ 4)

3. ปรับปรุงข้อความเกี่ยวกับกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า 1 วัน และให้ดำเนินการแจ้งการนัดประชุมรัฐสภา เว้นแต่เป็นเอกสารลับให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด (ร่างข้อ 5)

4. ปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ที่ไม่ต้องมีผู้รับรอง เนื่องจากผู้ติดต่อให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอรายชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้เป็นไปตามบทเฉพาะกาล มาตรา 272 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ (ร่างข้อ 6)

5. ปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับการรับรองผู้ที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือเกี่ยวกับการรับรองการเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีเป็นไปตามบทเฉพาะกาล มาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญ (ร่างข้อ 7)

6. ปรับปรุงเงื่อนไขในการพ้นจากตำแหน่งของกรรมาธิการ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกสามารถเป็นกรรมาธิการต่อไปได้ (ร่างข้อ 8)

7. ยกเลิกหมวด 5 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ ข้อ 105 ถึงข้อ 108 และส่วนที่ 2 การพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา 271 ของรัฐธรรมนูญ เป็นไปตามบทเฉพาะกาล (ร่างข้อ 9)

8. ปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม โดยให้ที่ประชุมตั้งกรรมาธิการจากรายชื่อที่สมาชิกรัฐสภาเสนอ ซึ่งไม่จำเป็นต้องตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกของแต่ละสภา (ร่างข้อ 10)

9. เพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้ตั้งจากผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด (ร่างข้อ 11)

10. ยกเลิกหมวด 9 การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี เนื่องจากครบอายุของวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลที่กำหนดไว้ 5 ปีนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง (11 พฤษภาคม 2562 ถึง 10 พฤษภาคม 2567) ที่กำหนดว่าการพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้สิ้นสุดลงแล้ว จึงต้องให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 159 ของรัฐธรรมนูญ (ร่างข้อ 12)

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผลประกอบร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สารสำคัญของร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นายพริษฐ์ วัชรสินธุ เป็นผู้เสนอ)	1-2
- ตารางเปรียบเทียบข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2563 กับร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. นายพริษฐ์ วัชรสินธุ เป็นผู้เสนอ	1-3
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณา	3-1
- หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา	3-1
- การแจ้งการนัดประชุม การนัดประชุม การส่งหนังสือนัดประชุม การส่งระเบียบวาระการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์	3-10
- ความสัมพันธ์ของ “หลักการประชาธิปไตย” กับ “คณะกรรมการสิทธิการ	3-13

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล

ประกอบร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(นายพริษฐ์ วัชรสินธุ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ดังต่อไปนี้

(1) แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากช่องทางอิเล็กทรอนิกส์

(2) แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนัดประชุม การแจ้งนัดประชุม การเผยแพร่หนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา

(3) แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการพิจารณาเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และเงื่อนไขในการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ

(4) ยกเลิกบทบัญญัติที่ไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบัน กลไกที่เกี่ยวข้องกับการประชุมรัฐสภายังมีบางส่วนที่ปรับปรุงเพิ่มเติมให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และเปิดกว้างต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นได้ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดอยู่เพียงการใช้ประโยชน์จากช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ในการนัดประชุม การแจ้งนัดประชุม การเผยแพร่หนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง การเปิดให้สมาชิกรัฐสภามีสิทธิเสนอรายชื่อบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกรัฐสภาทำหน้าที่เป็นกรรมการเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภามีมติรับหลักการ การปรับปรุงบทบัญญัติให้สอดคล้องกับกลไกที่เกี่ยวข้องกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการยกเลิกบทบัญญัติที่ไม่มีความจำเป็นอีกต่อไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราข้อบังคับนี้

สาระสำคัญ
ของร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(นายพริษฐ์ วัชรสินธุ เป็นผู้เสนอ)

ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สรุปสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดชื่อเรียกของข้อบังคับว่า “ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่..) พ.ศ.” (ร่างข้อ 1)
- (2) กำหนดวันมีผลใช้บังคับของข้อบังคับให้นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (ร่างข้อ 2)
- (3) ปรับปรุงข้อความเกี่ยวกับการนัดประชุมรัฐสภา (ร่างข้อ 3)
- (4) ปรับปรุงข้อความเกี่ยวกับแจ้งการนัดประชุมรัฐสภา (ร่างข้อ 4)
- (5) ปรับปรุงข้อความเกี่ยวกับกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา (ร่างข้อ 5)
- (6) ปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับญัตติที่ไม่ต้องมีผู้รับรอง (ร่างข้อ 6)
- (7) ปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับการรับรองญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ (ร่างข้อ 7)
- (8) ปรับปรุงเงื่อนไขในการพ้นจากตำแหน่งของกรรมาธิการ (ร่างข้อ 8)
- (9) ยกเลิกหมวด 5 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (ร่างข้อ 9)
- (10) ปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (ร่างข้อ 10)
- (11) เพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ (ร่างข้อ 11)
- (12) ยกเลิกหมวด 9 การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี (ร่างข้อ 12)

ตารางเปรียบเทียบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 กับร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

นายพรชัย วัชรสินธุ์ เป็นผู้เสนอ

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563	ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p>ข้อ 12 การนัดประชุมรัฐสภาต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้</p>	<p>ร่าง ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <hr/> <p>อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 156 (11) และมาตรา 157 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รัฐสภาจึงตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้</p> <p>ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในข้อ 12 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ข้อ 12 การนัดประชุมรัฐสภาให้ดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้”</p>

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563	ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p>การนัดประชุมให้ทันดลวงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันโดยไม่นับรวมวันส่งหนังสือและวันประชุม แต่ถ้าประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้ในกรณีเร่งด่วน แต่ทั้งนี้ไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน</p> <p>ข้อ 13 การนัดประชุมรัฐสภาตามข้อ 12 ต้องส่งระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุมรัฐสภา ส่วนเอกสารที่เกี่ยวข้องจะเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p> <p>ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาอีกก็ได้แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน</p> <p>ข้อ 14 การนัดประชุมตามข้อ 12 หรือการส่งเอกสารตามข้อ 13 อาจดำเนินการทางโทรสารสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพิ่มเติมอีกทางหนึ่งด้วยก็ได้ เมื่อประธานรัฐสภาเห็นสมควร แต่หากมีสมาชิกผู้ใดร้องขอให้ส่งเอกสารในรูปแบบกระดาษ ก็ให้ดำเนินการส่งให้ตามนั้นด้วย เว้นแต่การจัดส่งเอกสารลับให้เป็นไปตามที่ประธานรัฐสภากำหนด</p>	<p>การนัดประชุมให้ทันดลวงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้”</p> <p>ข้อ 4 ให้ยกเลิกความในข้อ 13 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ข้อ 13 ให้แจ้งการนัดประชุมรัฐสภาให้สมาชิกรัฐสภาทราบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p> <p><u>หนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์”</u></p> <p>ข้อ 5 ให้ยกเลิกความในข้อ 14 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ข้อ 14 <u>ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน และให้ดำเนินการตามข้อ 13 เว้นแต่เป็นเอกสารลับให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด”</u></p>

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563	ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p>ข้อ 30 ยุติข้อให้ประชุมลับตามมาตรา 127 ยุติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา 131 ยุติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของผู้นำฝ่ายค้าน ในสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 155 ยุติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 256 ยุติขอให้รัฐสภามีมติยกเว้นเพื่อไม่ต้องเสนอรายชื่อ นายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 272 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ และยุติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง</p> <p>ข้อ 36 ยุติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองยุติแสดง การรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพันศิริชะ เว้นแต่การรับรองการเสนอชื่อบุคคล ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามข้อ 136</p> <p>ข้อ 79 กรณีการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ</p> <p>(1) สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือไม่มี สภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอื่นใด</p> <p>(2) ตาย</p>	<p>ข้อ 6 ให้ยกเลิกความในข้อ 30 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ข้อ 30 ยุติข้อให้ประชุมลับตามมาตรา 127 ยุติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา 131 ยุติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของผู้นำฝ่ายค้าน ในสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 155 ยุติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา 256 ของรัฐธรรมนูญ และยุติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง”</p> <p>ข้อ 7 ให้ยกเลิกความในข้อ 36 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ข้อ 36 ยุติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองยุติแสดง การรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพันศิริชะ”</p> <p>ข้อ 8 ให้ยกเลิกความในข้อ 79 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ข้อ 79 กรณีการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ</p> <p>(1) สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือไม่มี สภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอื่นใด</p> <p>(2) ตาย</p>

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563	ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p>(3) ลาออก</p> <p>(4) ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก</p> <p>(5) รัฐสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง</p> <p style="text-align: center;">หมวด 5 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ</p> <p style="text-align: center;">ส่วนที่ 1 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้น เพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ</p> <p>ข้อ 105 เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้น เพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ จากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้นำความในข้อ 81 ข้อ 82 และข้อ 83 มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ประธานรัฐสภา บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน</p> <p>ข้อ 106 ในกรณีที่ประธานรัฐสภาได้รับคำร้องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 270 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภา แจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ และให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการร่วมตามมาตรา 270 วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมให้เป็นที่ยุติ</p>	<p>(3) ลาออก</p> <p>(4) รัฐสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง”</p> <p>ข้อ 9 ให้ยกเลิกหมวด 5 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ส่วนที่ 1 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการ ตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ ข้อ 105 ถึงข้อ 108 และส่วนที่ 2 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ตามมาตรา 271 ของรัฐธรรมนูญ ข้อ 109 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563</p>

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563	ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p>เมื่อประธานรัฐสภาได้รับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการร่วมตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานรัฐสภาแจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี เพื่อทราบและดำเนินการต่อไปตามคำวินิจฉัยนั้น</p> <p>ข้อ 107 เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่วมวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ จากประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา เป็นเรื่องด่วน</p> <p>ข้อ 108 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ และให้นำความในหมวด 4 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p> <p style="text-align: center;">ส่วนที่ 2</p> <p style="text-align: center;">การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้</p> <p style="text-align: center;">ตามมาตรา 271 ของรัฐธรรมนูญ</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p>ข้อ 109 ร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา 271 (1) หรือ (2) ของรัฐธรรมนูญ ที่ต้องยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา 137 ของรัฐธรรมนูญ เมื่อกำหนดเวลาตามมาตรา 138 ของรัฐธรรมนูญได้ล่วงพ้นไป สมาชิกรัฐสภาอาจเสนอญัตติ</p>	

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563	ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p>โดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้ยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ขึ้นเพื่อให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณา</p> <p>เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน</p> <p>มติของที่ประชุมรัฐสภาที่ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติตามวรรคสองต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่</p> <p>กรณีที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญ</p> <p>ข้อ 123 การพิจารณาในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมรัฐสภาตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งจากสมาชิกรัฐสภาเพื่อพิจารณามีจำนวนไม่เกินสี่สิบห้าคน และกรรมการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภาและกรรมการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>ข้อ 10 ให้ยกเลิกความในข้อ 123 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ข้อ 123 การพิจารณาในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมรัฐสภาตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม มีจำนวนไม่เกินสี่สิบห้าคน โดยให้ที่ประชุมตั้งกรรมการจากรายชื่อที่สมาชิกรัฐสภาเสนอ</p> <p>กรรมการต้องถูกตั้งจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอซึ่งต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา และมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร”</p>

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563	ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p style="text-align: center;">หมวด 9 การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีน</p> <p>ข้อ 136 การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีนตามมาตรา 272 วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีต่อที่ประชุมรัฐสภา</p> <p>การเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้หนึ่งชื่อจากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 160 ของรัฐธรรมนูญ ตามรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ของรัฐธรรมนูญ เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่</p>	<p>ข้อ 11 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ 123/1 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563</p> <p>“ข้อ 123/1 การตั้งคณะกรรมการตามข้อ 123 เพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้ดำเนินการดังนี้</p> <p>(1) ให้ตั้งจากผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด</p> <p>(2) จำนวนกรรมการที่เหลือให้ที่ประชุมรัฐสภาเลือกตามข้อ 123 วรรคสอง”</p> <p>ข้อ 12 ให้ยกเลิกหมวด 9 การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีน ข้อ 136 ถึงข้อ 139 แห่งข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563</p>

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563	ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
<p>ของสภาผู้แทนราษฎร และต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>การรับรองตามวรรคสอง ให้กระทำการเป็นการเปิดเผย</p> <p>ให้ประธานประกาศรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อต่อที่ประชุมรัฐสภา</p> <p>ข้อ 137 การออกเสียงลงคะแนนพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีนอกจากบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อตามข้อ 136 ให้กระทำการเป็นการเปิดเผยตามข้อ 56 (2) โดยมติเห็นชอบต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา และให้ประธานประกาศผลการลงคะแนนต่อที่ประชุมรัฐสภา</p> <p>เมื่อได้บุคคลที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ให้ประธานรัฐสภาแจ้งไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป</p> <p>ข้อ 138 ในกรณีที่ไม่วางแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 272 วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด และสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อเสนอญัตติต่อประธานรัฐสภาเพื่อขอให้รัฐภามีมติยกเว้นไม่ต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา 88 ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน</p> <p>ในการพิจารณาญัตติตามวรรคหนึ่ง ให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับญัตติดังกล่าว โดยการออกเสียงลงคะแนน</p>	

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

ตามที่นายพริษฐ์ วัชรสินธุ เสนอร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

การนัดประชุมรัฐสภา

รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยมีหน้าที่และอำนาจทางด้านนิติบัญญัติและด้านอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 5 ดังนี้

- (1) เป็นประธานของที่ประชุมรัฐสภา และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่
- (2) กำหนดการประชุมรัฐสภา
- (3) ควบคุมและดำเนินกิจการของรัฐสภา
- (4) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมรัฐสภาตลอดถึงบริเวณรัฐสภา
- (5) เป็นผู้แทนรัฐสภาในกิจการภายนอก
- (6) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตาม (7)
- (7) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ส่วนประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา มีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภาหรือปฏิบัติการตามที่ประธานรัฐสภามอบหมายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 6 วรรคหนึ่ง

เมื่อมีการประชุมร่วมกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะเป็นการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของการประชุมร่วมกันของรัฐสภา กล่าวคือการประชุมร่วมกันของรัฐสภาจะต้องเป็นการประชุมที่มีบทบัญญัติให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาในเรื่องนั้นไว้โดยเฉพาะจึงจะมีการประชุมรัฐสภาได้ โดยรัฐสภาจะประชุมร่วมกันได้ในกรณีต่อไปนี้ ตามมาตรา 156

- (1) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา 17
- (2) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา 19
- (3) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467
ตามมาตรา 20
- (4) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา 21
- (5) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา 121
- (6) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา 122
- (7) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา 132
- (8) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา 146

- (9) การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 147
- (10) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 155 และมาตรา 165
- (11) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา 157
- (12) การแถลงนโยบายตามมาตรา 162
- (13) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา 177
- (14) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา 178
- (15) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา 256
- (16) กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

เมื่อพบัญญัติลักษณะนี้ได้บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 (มาตรา 62) และได้บัญญัติในทำนองเดียวกันในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ เพื่อกำหนดกิจการสำคัญที่รัฐสภาต้องประชุมร่วมกัน ดังนั้น เพื่อปรับปรุงบทบัญญัติให้สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบันให้ทันต่อเทคโนโลยี รวมทั้งต้องมีความรวดเร็วต่อการนัดประชุมรัฐสภาอันเป็นการพิจารณาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ จึงกำหนดให้มีการนัดประชุมรัฐสภาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้ และแจ้งการนัดประชุมรัฐสภาให้สมาชิกรัฐสภาทราบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนหนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า 1 วัน และให้แจ้งการนัดประชุมรัฐสภาให้สมาชิกรัฐสภาทราบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นเอกสารลับให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการถือเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการดำเนินงานของรัฐสภา เนื่องจากรัฐสภามีอำนาจและหน้าที่กว้างขวางและครอบคลุมกิจการทุกด้านของประเทศ จะต้องพิจารณาปัญหากฎหมาย หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ทำให้รัฐสภาจะต้องรับทราบข้อเท็จจริงและความเป็นไปในด้านต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาและการตัดสินใจแต่ด้วยข้อจำกัดทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อปริมาณงานของรัฐสภาได้ รวมถึงสมาชิกมีระยะเวลาในการประชุมที่จำกัด และสมาชิกรัฐสภาแต่ละบุคคลมีองค์ความรู้และความสามารถที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐสภาจึงจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมาธิการขึ้น ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่ง เพื่อรับผิดชอบในการพิจารณากฎหมายเฉพาะเรื่องหรือเพื่อดำเนินงานในกิจการต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของสภา และตามที่ได้รับมอบหมาย ส่งผลดีทำให้สมาชิกสามารถเข้าใจถึงปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ทำให้คณะกรรมาธิการมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ สภาสามารถเลือกสรรสมาชิกที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเป็นตัวแทนของสภาเพื่อพิจารณารายละเอียดในเรื่องต่าง ๆ ของสภาได้ จะเห็นได้ว่าการดำเนินของรัฐสภาได้รับประโยชน์จากระบบกรรมาธิการดังนี้

- 1) ทำให้ช่วยแบ่งเบาภารกิจของสภา เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ และภารกิจของสภาได้เพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากการเพิ่มจำนวนคณะกรรมการขึ้นเรื่อย ๆ
 - 2) ทำให้ได้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาช่วยทำงานในกิจการของสภาให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
 - 3) ทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
 - 4) ทำให้สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 5) ทำให้ช่วยผสมผสานความคิดเห็นที่แตกต่างของสมาชิกสภาให้ได้ข้อยุติและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย¹
- ดังนั้น หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก จึงไม่ต้องพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ เนื่องจากกรรมการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ แม้จะขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกก็ตาม เช่น ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม เป็นต้น

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้ อันเป็นหลักของดินแดนเพื่อไม่ให้เกิดการแบ่งแยกดินแดนออกเป็นประเทศอื่นหรือในรูปแบบอื่นที่มีได้เป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวกัน และประเทศไทยต้องมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอันเป็นหลักการของการปกครองประเทศ ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นหลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญและการที่จะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในหลักการดังกล่าวย่อมกระทำมิได้โดยเด็ดขาด ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้บัญญัติว่าการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้ และรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยกำหนดหน้าที่และแนวนโยบายแห่งรัฐ โครงสร้างและรูปแบบการปกครองของรัฐ และอำนาจหน้าที่และบทบาทขององค์กรใช้อำนาจอธิปไตย ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย

โดยยุติข้อแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภาและให้รัฐสภาพิจารณาเป็น 3 วาระ ดังนี้

(1) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนน โดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

(2) การพิจารณาในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยการออกเสียงในวาระที่สองนี้ ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ แต่ในกรณีที่ป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนเป็นผู้เสนอ

¹ ปิยะวรรณ ปานโต. (2560). คณะกรรมการ. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2568 จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=คณะกรรมการ#cite_ref-5

ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนที่เข้าชื่อกันได้แสดงความคิดเห็นด้วย เมื่อการพิจารณาวาระที่สองเสร็จแล้วให้รอไว้ 15 วัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(3) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา โดยในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ดังนั้น การตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ที่ประชุมตั้งกรรมการจากรายชื่อที่สมาชิกรัฐสภาเสนอ ซึ่งไม่จำเป็นต้องตั้งจากผู้ที่ เป็นสมาชิกของแต่ละสภาก็ได้ หากร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้ตั้งจากผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้นจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด เพื่อให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และได้ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และผู้ที่เข้าใจบริบทของสังคมและประชาชนได้มีส่วนร่วมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ

การให้ยกเลิกหมวด 5 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ส่วนที่ 1 การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศตามมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญ และในส่วนที่ 2 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา 271 ของรัฐธรรมนูญ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ที่ให้เสนอและพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาตามบทเฉพาะกาลจึงอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 269 โดยกำหนดว่าในวาระเริ่มแรกให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 250 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำ และอายุของวุฒิสภามีกำหนด 5 ปีนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง กล่าวคือมีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2562 และอายุของวุฒิสภาลิ้นสุด เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2567 ตามมาตรา 296 (4) ดังนั้น การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา 270 และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งตามบทเฉพาะกาล ตามมาตรา 271 ต้องกระทำภายในอายุของวุฒิสภาที่กำหนด 5 ปีนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาได้สิ้นสุดลงแล้ว ตามมาตรา 296 (4) จึงไม่สามารถเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งตามบทเฉพาะกาลอีกต่อไปได้

การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตริตามบทเฉพาะกาล

การให้ยกเลิกหมวด 9 การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตริตามบทเฉพาะกาลมาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดว่า ในระหว่าง 5 ปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามมาตรา 159 เว้นแต่การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 159 วรรคหนึ่ง ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และมติที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 159 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เมื่อมาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดว่าในวาระเริ่มแรก ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 250 คนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำ โดยอายุของวุฒิสภามีกำหนด 5 ปีนับแต่วันที่พระบรมราชโองการแต่งตั้ง (ในระหว่าง 5 ปีแรกนับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรก (11 พฤษภาคม 2562 ถึง 10 พฤษภาคม 2567)) การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายรัฐมนตรีที่กำหนดให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาจึงสิ้นสุดลง จึงต้องให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 159 ของรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

หน้าที่และอำนาจของรัฐสภา¹

รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยมีหน้าที่และอำนาจทางด้านนิติบัญญัติและด้านอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา มีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 5 ดังนี้

- (1) เป็นประธานของที่ประชุมรัฐสภา และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่
- (2) กำหนดการประชุมรัฐสภา
- (3) ควบคุมและดำเนินกิจการของรัฐสภา
- (4) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมรัฐสภาตลอดถึงบริเวณรัฐสภา
- (5) เป็นผู้แทนรัฐสภาในกิจการภายนอก
- (6) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตาม (7)
- (7) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ส่วนประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา มีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภาหรือปฏิบัติการตามที่ประธานรัฐสภามอบหมายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 6 วรรคหนึ่ง

เมื่อมีการประชุมร่วมกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะเป็นการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของการประชุมร่วมกันของรัฐสภา กล่าวคือการประชุมร่วมกันของรัฐสภาจะต้องเป็นการประชุมที่มีบทบัญญัติให้มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาในเรื่องนั้นไว้โดยเฉพาะจึงจะมีการประชุมรัฐสภาได้ โดยมีหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีดังนี้

ด้านการปฏิบัติหน้าที่

รัฐสภาเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะในอันที่มีผลต่อการปกครองบ้านเมืองและการบริหารประเทศในหลายด้าน เช่น การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ การตรากฎหมาย การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภา อันมีความสำคัญต่อประเทศเป็นอย่างมาก จึงกำหนดการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมตามมาตรา 3 วรรคสอง และสมาชิก

¹ รวบรวมและเรียบเรียงโดย นายแดนชัย ไชวพิเศษ นิติกรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามมาตรา 114

ด้านหมวดของพระมหากษัตริย์

ในด้านหมวดของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

1. ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา 16 หรือในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่สามารถทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพราะยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะหรือเพราะเหตุอื่น แต่ต่อมาคณะองคมนตรีพิจารณาเห็นว่ามีควมจำเป็นสมควรแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และไม่อาจกราบบังคมทูลให้ทรงแต่งตั้งได้ทันการ ให้คณะองคมนตรีเสนอชื่อบุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นคณะ ตามลำดับที่โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมกำหนดไว้ก่อนแล้วให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แล้วแจ้งประธานรัฐสภา เพื่อประกาศในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์แต่งตั้งผู้นั้นขึ้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา 17

2. การเข้ารับหน้าที่ของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ว่า ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 ต้องปฏิญาณตน ในที่ประชุมรัฐสภา

3. การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467 ตามมาตรา 20 กำหนดไว้ว่า การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467 เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ เมื่อมีพระราชดำริประการใดให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎหมายระเบียบแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบเดิมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระราชวินิจฉัย เมื่อทรงเห็นชอบและทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภาเพื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

4. การอัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไปตามมาตรา 21 กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาทไว้ตามกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467 แล้ว ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อรับทราบ และให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ

ในกรณีที่ราชบัลลังก์หากว่างลงและเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาทไว้ ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามมาตรา 20 ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อรัฐสภา เพื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบ ในการนี้ จะเสนอพระนามพระราชธิดาก็ได้ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศให้ประชาชนทราบ

ด้านการประชุม

1. การปิดสมัยประชุมสามัญประจำปีก่อนครบกำหนดเวลา 120 วันจะกระทำได้อีกแต่โดยความเห็นชอบของรัฐสภาตามมาตรา 121 วรรคสาม กล่าวคือ ภายใน 15 วันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก โดยในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของรัฐสภาสองสมัย ๆ หนึ่งให้มีกำหนดเวลา 120 วัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ขยายเวลาออกไปก็ได้ หากมีการปิดสมัยประชุมสามัญประจำปีก่อนครบกำหนดเวลา 120 วัน จะกระทำได้อีกแต่โดยความเห็นชอบของรัฐสภา

วันประชุมครั้งแรกให้ถือเป็นวันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง ส่วนวันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง ให้เป็นไปตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด แต่ในกรณีที่การประชุมครั้งแรกมีเวลาจนถึงสิ้นปีปฏิทินไม่เพียงพอที่จะจัดให้มีการประชุมสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง จะไม่มีการประชุมสมัยสามัญประจำปีครั้งที่สองสำหรับปีนั้นก็ได้

การเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรกต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบจำนวน 500 คน หรือเมื่อมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งถึงร้อยละ 95 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดแล้ว หากมีความจำเป็นจะต้องเรียกประชุมรัฐสภาให้ดำเนินการเรียกประชุมรัฐสภาได้ โดยให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่แต่ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบตามจำนวนโดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

2. การเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรกตามมาตรา 122 กำหนดไว้ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและทรงปิดประชุม พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งแรกด้วยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระราชทายาทซึ่งทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้ใดผู้หนึ่ง เป็นผู้แทนพระองค์ มาทำรัฐพิธีก็ได้

เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมรัฐสภาเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้

การเรียกประชุม การขยายเวลาประชุม และการปิดประชุมรัฐสภา ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

3. การประชุมรัฐสภา ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกันตามมาตรา 156

(1) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา 17

(2) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา 19

(3) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467

ตามมาตรา 20

(4) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา 21

(5) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา 121

(6) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา 122

(7) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา 132

- (8) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา 146
- (9) การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา 147
- (10) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 155 และมาตรา 165
- (11) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา 157
- (12) การแถลงนโยบายตามมาตรา 162
- (13) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา 177
- (14) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา 178
- (15) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา 256
- (16) กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ด้านการตรากฎหมาย

1. การตราร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้ตามมาตรา 130

- (1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - (2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
 - (3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 - (4) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
 - (5) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน
 - (6) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 - (7) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
 - (8) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
 - (9) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
 - (10) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย

- (1) คณะรัฐมนตรี โดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง
- (2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา 131

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ดังต่อไปนี้ให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติตามมาตรา 132

(1) การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อรัฐสภา และให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลา 180 วันโดยการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ของรัฐสภา ถ้าที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างที่เสนอ

(2) ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์การอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็น ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์การอิสระที่เกี่ยวข้อง ไม่มีข้อทักท้วง ภายใน 10 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

(3) ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์การอิสระที่เกี่ยวข้อง เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้เสนอความเห็นไปยังรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในการนี้ ให้รัฐสภา มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์การอิสระตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

2. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา 146 กำหนดไว้ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใด พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้น 90 วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่ ถ้ารัฐสภามีมติ ยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายใน 30 วัน ให้นายกรัฐมนตรี นำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับ เป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

3. การให้ความเห็นชอบตามที่คณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอให้พิจารณา บรรดาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบตามมาตรา 147 กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วแต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้น 90 วันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป บรรดาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบที่ตกไปนั้น ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไป ถ้ารัฐสภาเห็นชอบด้วยก็ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไปได้ แต่คณะรัฐมนตรีต้องร้องขอภายใน 60 วัน นับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป

4. การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา 157 กำหนดว่า ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรโดยอนุโลมไปพลางก่อน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้นำบทที่ใช้แก่สภาทั้งสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในเรื่องการตั้งคณะกรรมการการ กรรมการซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของแต่ละสภา จะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา

5. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา 256 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ จึงได้กำหนดโครงสร้าง กลไก พื้นฐานของการปกครองประเทศและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติ หรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ เมื่อรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจึงต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะและแตกต่างกับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายทั่วไป

ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้ อันเป็นหลักของดินแดนเพื่อไม่ให้เกิดการแบ่งแยกดินแดนออกเป็นประเทศอื่นหรือในรูปแบบอื่นที่มีได้เป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวกัน และประเทศไทยต้องเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอันเป็นหลักการของการปกครองประเทศ ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นหลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญและการที่จะแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในหลักการดังกล่าวย่อมกระทำมิได้โดยเด็ดขาด ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้บัญญัติว่าการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้

(1) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดนั้นจะกระทำได้โดยการเสนอญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจากผู้ที่มีสิทธิตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนี้

- คณะรัฐมนตรี
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา
- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(2) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภาและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

(3) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

(4) การพิจารณาในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยการออกเสียงในวาระที่สองนี้ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ แต่ในกรณีที่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนเป็นผู้เสนอต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนที่เข้าชื่อกันได้แสดงความคิดเห็นด้วย

(5) เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้ออกไว้ 15 วัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(6) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา โดยในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

(7) เมื่อมีการลงมติเห็นชอบตาม (6) แล้ว ให้ออกไว้ 15 วัน แล้วจึงนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และให้นำความในมาตรา 81 มาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือ เมื่อร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

(8) ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หรืออำนาจของศาล หรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตาม (7) ให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ดำเนินการตาม (7) ต่อไป

(9) ก่อนนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยตาม (7) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกัน แล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญตาม (7) ขัดต่อมาตรา 255 หรือมีลักษณะตาม (8) และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

1. กรณีผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา 155 กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยหรือเศรษฐกิจของประเทศ

สมควรที่จะปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาก็ได้ ในกรณีนี้ ประธานรัฐสภาต้องดำเนินการให้มีการประชุมภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับการแจ้ง แต่รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

การประชุมดังกล่าวให้ประชุมลับ และคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องเข้าร่วมประชุมด้วย

2. การแถลงนโยบายตามมาตรา 162 กำหนดว่า คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน ต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ และต้องชี้แจงแหล่งที่มาของรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายใน 15 วันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่

ก่อนแถลงนโยบายต่อรัฐสภา หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งหากปล่อยให้เนิ่นช้าไป จะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีที่เข้ารับหน้าที่ จะดำเนินการไปพลางก่อน เพียงเท่าที่จำเป็นก็ได้

3. คณะรัฐมนตรีขอเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาตามมาตรา 165 ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

ด้านการให้ความเห็นชอบ

1. การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา 177 กำหนดว่า พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงครามเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มติให้ความเห็นชอบของรัฐสภาต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา

2. การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา 178 พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศ หรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศหรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในการนี้ รัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางดังกล่าว ได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้

ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการเยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาด้วย

เมื่อมีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น

ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 31 กำหนดว่า ญัตติขอให้รัฐสภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภา ตามมาตรา 210 (2) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ถ้าสมาชิกรัฐสภาเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่า 40 คน

การแจ้งการนัดประชุม การนัดประชุม การส่งหนังสือนัดประชุม การส่งระเบียบวาระการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์¹

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้ก้าวไปอย่างรวดเร็วและทันสมัย ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างง่าย ทั้งยังเป็นการประหยัดต้นทุนและระยะเวลาในการติดต่อสื่อสารกัน รวมทั้งประชุมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ดังนั้น จึงมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการประกอบกิจการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาผู้แทนราษฎรซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวนมาก ฉะนั้น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เกี่ยวกับในเรื่องการประชุมจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้สมาชิกและเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกอีกด้วย

1. ความหมายเกี่ยวกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 4 ได้ให้นิยามคำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใด ในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่นว่านั้น²

ในขณะที่ประกาศกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2557 ข้อ 3 ได้กำหนดความหมายคำว่า “สื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า สื่อบันทึกข้อมูลหรือสารสนเทศใด ๆ ที่ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใด ในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่นว่านั้น³

2. การแจ้งการนัดประชุม การนัดประชุม การส่งหนังสือนัดประชุม การส่งระเบียบวาระการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำหรับการแจ้งการนัดประชุม การนัดประชุม การส่งหนังสือนัดประชุม การส่งระเบียบวาระการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้องรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

¹ รวบรวมและเรียบเรียงโดย นางสาวพิชฎารณ กิตติคุณ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

² “พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544” (4 ธันวาคม 2544). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 118 ตอนที่ 112 ก, น. 26-42.

³ สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). คู่มือมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์. สืบค้น 9 มกราคม 2568 จาก <https://www.mdes.go.th/storage/contents/file/IDB6U40FRvdkrUOWD7APGbtj6Mg4XPPMkuwnCfl1.pdf>

ตารางที่ 1 การแจ้งการนัดประชุม การนัดประชุม การส่งหนังสือนัดประชุม การส่งระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การแจ้งการนัดประชุม การนัดประชุม การส่งหนังสือนัดประชุม การส่งระเบียบวาระการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์		
ข้อบังคับการประชุม รัฐสภา พ.ศ. 2563	ข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562	ข้อบังคับการประชุม วุฒิสภา พ.ศ. 2562
<p>ข้อ 12 การนัดประชุมรัฐสภาต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้วหรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้</p> <p>การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันโดยไม่นับรวมวันส่งหนังสือและวันประชุม แต่ถ้าประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้ในกรณีเร่งด่วน แต่ทั้งนี้ไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน</p> <p>ข้อ 13 การนัดประชุมรัฐสภาตามข้อ 12 ต้องส่งระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุมรัฐสภา ส่วนเอกสารที่เกี่ยวข้องจะเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p> <p>ในกรณีที่ ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาอีกก็ได้แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน</p> <p>ข้อ 14 การนัดประชุมตามข้อ 12 หรือการส่งเอกสารตามข้อ 13 อาจดำเนินการทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นเพิ่มเติมอีกทางหนึ่งด้วยก็ได้ เมื่อประธาน</p>	<p>ข้อ 20 การนัดประชุมให้ดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้วหรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้</p> <p>การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าประธานสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้ในกรณีเร่งด่วน แต่ทั้งนี้ไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน</p> <p>ข้อ 21 ให้แจ้งการนัดประชุมให้สมาชิกทราบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p>	<p>ข้อ 15 การนัดประชุมให้ทำเป็นหนังสือ และให้ส่งหนังสือนัดประชุมดังกล่าวทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่เห็นสมควร จะส่งหนังสือนัดประชุมทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นเพิ่มเติมด้วยก็ได้</p> <p>การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ประธานวุฒิสภาจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้ในกรณีเร่งด่วนหรือเป็นกรณีที่ได้แจ้งนัดประชุมในที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว</p> <p>ความในวรรคหนึ่งให้นำไปใช้บังคับกับการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไปด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด</p> <p>ข้อ 16 ภายใต้บังคับข้อ 111 ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับการส่งหนังสือนัดประชุมโดยวิธีการตามข้อ 15 วรรคหนึ่ง แต่ประธานวุฒิสภาจะให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมอีกในเวลาใดก็ได้ตามที่เห็นว่าจำเป็นหรือสมควร</p> <p>ข้อ 17 การส่งหนังสือนัดประชุมตามข้อ 15 วรรคหนึ่ง หรือการส่ง</p>

การแจ้งการนัดประชุม การนัดประชุม การส่งหนังสือนัดประชุม การส่งระเบียบวาระการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์		
ข้อบังคับการประชุม รัฐสภา พ.ศ. 2563	ข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562	ข้อบังคับการประชุม วุฒิสภา พ.ศ. 2562
รัฐสภา เห็นสมควร แต่หากมีสมาชิกผู้ใดร้องขอให้ส่งเอกสารในรูปแบบกระดาษ ก็ให้ดำเนินการส่งให้ตามนั้นด้วย เว้นแต่การจัดส่งเอกสารลับให้เป็นไปตามที่ประธานรัฐสภากำหนด		ระเบียบวาระการประชุมหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องตามข้อ 16 ถ้าประธานวุฒิสภาเห็นสมควรหรือเมื่อมีสมาชิกผู้ใดร้องขอให้ส่งเป็นเอกสารด้วย ก็ให้ดำเนินการส่งให้ตามนั้นด้วย

หมายเหตุ: ข้อมูลจาก 1) “ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563” (3 สิงหาคม 2563). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 137 ตอนพิเศษ 177 ง, น. 65-91. 2) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักการประชุม. (2567). ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2565 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2566. สืบค้น 9 มกราคม 2568 จาก [https://web.parliament.go.th/assets/portals/1/files/ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร%20พ.ศ.%202562%20\(แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่%204%20พ.ศ.%202566\).pdf](https://web.parliament.go.th/assets/portals/1/files/ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร%20พ.ศ.%202562%20(แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่%204%20พ.ศ.%202566).pdf) และ 3) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักกฎหมาย. (2564). ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. สืบค้น 9 มกราคม 2568 จาก <https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/257/files/kbk/kbk%20update%2064.pdf>

นอกจากนี้ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ได้กำหนดเกี่ยวกับการส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมในมาตรา 8 ว่า จะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในการนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้⁴ อีกทั้งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ยังกำหนดเกี่ยวกับการส่งวาระการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้องในมาตรา 9 ว่าในการประชุมคณะรัฐมนตรีในกรณีปกติตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีต้องจัดส่งวาระการประชุมพร้อมด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้องให้คณะรัฐมนตรีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 วันก่อนการประชุมคณะรัฐมนตรี เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน นายกรัฐมนตรีจะอนุมัติให้เสนอโดยไม่ต้องส่งวาระการประชุมล่วงหน้าก็ได้ แต่ในกรณีที่เป็นเรื่องที่มีผลให้มีการอนุมัติงบประมาณ นายกรัฐมนตรีจะอนุมัติดังกล่าวได้ต่อเมื่อเป็นกรณีฉุกเฉินและมีความจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์สำคัญของประเทศหรือประชาชน และการส่งวาระการประชุมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง จะส่งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้⁵

⁴ “พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563” (19 เมษายน 2563). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 137 ตอนที่ 30 ก, น. 20-23.

⁵ “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548” (11 มีนาคม 2548). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 122 ตอนที่ 22 ก, น. 1-7.

ความสัมพันธ์ของ “หลักการประชาธิปไตย” กับ “คณะกรรมการการ”¹

หลักการประชาธิปไตยภายในรัฐธรรมนูญของไทยที่ผ่านมามีแนวโน้มที่จะเป็นไปในเชิงรูปแบบ กล่าวคือ มีการบัญญัติบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยกำหนดถึงสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยที่มีความสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยไว้อย่างชัดเจน และถึงแม้ว่าจะปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ว่ารัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติโดยมีการกำหนดหมวดว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยไว้เป็นฉบับแรกภายหลังจากที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบประชาธิปไตยก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าการให้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวจะมีการปฏิบัติในเชิงเนื้อหาที่เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยแต่อย่างใด และเมื่อพัฒนาการของประชาธิปไตยตามสังคมไทยแล้วรูปแบบและการดำเนินการในเชิงรูปแบบและเนื้อหาได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” เนื่องจากมีที่มาและกระบวนการร่างที่เป็นประชาธิปไตย โดยมีการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและมีการจัดทำประชามติ กระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามลำดับ รัฐธรรมนูญก็ยังคงความเป็นรูปแบบของประชาธิปไตยไว้ในรัฐธรรมนูญมาโดยตลอดโดยพิจารณาจากบทบัญญัติที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญเป็นสำคัญ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ “หลักการประชาธิปไตย” กับ “คณะกรรมการการ” อาจพิจารณาได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของหลักอำนาจประชาธิปไตยเป็นของปวงชนตามหลักการประชาธิปไตยกับ คณะกรรมการการในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรการใช้อำนาจรัฐ

อำนาจนิติบัญญัติเป็นหนึ่งในอำนาจรัฐ หรืออำนาจอธิปไตย อันถือเป็นอำนาจสูงสุดที่ใช้ปกครองประเทศหรือรัฐ ซึ่งแต่ละรัฐจะมีอำนาจอธิปไตยเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของความเป็นรัฐ โดยที่อำนาจดังกล่าวจะประกอบด้วยอำนาจในการตรากฎหมาย คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน คือ อำนาจบริหาร และอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการใช้กฎหมายหรือการตีความกฎหมาย คือ อำนาจตุลาการ ดังนั้น คณะกรรมการการในฐานะเป็นองค์กรหนึ่งที่ตั้งขึ้นภายในฝ่ายนิติบัญญัติจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของการใช้อำนาจนิติบัญญัติ แต่อย่างไรก็ตามการกระทำของคณะกรรมการการต่อภายนอกองค์กรนิติบัญญัติ จะกระทำได้อีกก็แต่โดยการนำเสนอผลการพิจารณาศึกษาหรือการพิจารณาขอเสนอข้อเท็จจริงในลักษณะของการรายงานการดำเนินการต่อสภาเพื่อให้ความเห็นชอบ ซึ่งมีปรากฏตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของไทย ทั้งที่ใช้บังคับในปัจจุบันและที่ผ่านมา อาทิ ความตามมาตรา 129 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ความตามมาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ความตามมาตรา 189 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 การรายงานต่อสภาของ คณะกรรมการการดังกล่าวถือเป็นแนวทางการดำเนินการเพื่อให้ “ปวงชน” ในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย

¹ ถาวร สนิตพงษ์. (2562). การดำเนินการของคณะกรรมการการในระบอบประชาธิปไตย. สืบค้น 10 มกราคม 2568 จาก https://elibrary.constitutionalcourt.or.th/document/read.php?bibid=11808&cat=4&typ=4&file=IS6D_610615.pdf

ได้ให้การยอมรับและให้ความเห็นชอบผ่านตัวแทนของตนในการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ซึ่งเป็นกระบวนการยอมรับอำนาจของประชาชนตามหลักการประชาธิปไตย ซึ่งหลักการดังกล่าวตามที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของชาติตามแบบฉบับของประเทศไทย ซึ่งเดิมพระมหากษัตริย์ทรงเป็นเจ้าของอำนาจรัฐและเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐแต่ผู้เดียว ภายหลังการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากประชาชนยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการดังกล่าวไม่ถ่องแท้มากนักจึงส่งผลให้ประชาชนไม่อาจเข้าถึงการใช้อำนาจรัฐดังกล่าวได้อย่างที่ควรจะเป็น

2. ความสัมพันธ์ของหลักสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ตามหลักการประชาธิปไตยกับคณะกรรมการฯ ในฐานะที่ต้องให้ความสำคัญกับประชาชน

สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชนเป็นเรื่องที่ได้รองรับโดยบทบัญญัติของตามรัฐธรรมนูญ โดยที่ประเทศไทยอาจถือได้ว่าเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตยในเชิงรูปแบบที่มีการกำหนดคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และกำหนดหน้าที่ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การดำเนินการพิจารณาข้อเท็จจริงของคณะกรรมการฯ เป็นการดำเนินการในลักษณะเกี่ยวกับการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ในถ้อยแถลงที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติเป็นเครื่องมือในการบริหารราชการแผ่นดินภายใต้ “หลักนิติรัฐ (Legal State)” เพื่อนำไปสู่การให้บริการสาธารณะหรือการสร้างสวัสดิการที่ดีให้แก่ประชาชน อย่างไรก็ตามในการบริหารราชการของฝ่ายบริหารจะต้องคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชนตามที่กฎหมายกำหนดและต้องดำเนินการเฉพาะภายใต้กฎหมายให้อำนาจไว้ โดยการดำเนินการใด ๆ อันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนย่อมไม่สามารถทำได้โดยปราศจากอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดให้สามารถทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายนิติบัญญัติที่มีลักษณะของการถ่วงดุลอำนาจ (Check & Balance) ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารที่ได้กระทำผ่านกลไกของคณะกรรมการฯ ในฐานะเป็นหนึ่งในองค์กรนิติบัญญัติ จะต้องให้ความสำคัญกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนจากการใช้กฎหมายของฝ่ายบริหาร เพื่อมิให้ประชาชนเกิดความเดือดร้อนหรือได้รับความเสียหายจากการดำเนินการของรัฐ นอกจากนี้จะต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพจากการใช้อำนาจขององค์กรรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งในทางปฏิบัติหากคณะกรรมการฯ มีการพิจารณาหรือได้รับเรื่องร้องเรียนว่าการดำเนินการใด ๆ ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด คณะกรรมการฯ ก็มีหน้าที่และอำนาจในการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่มีผลกระทบต่อประชาชนดังกล่าวมาชี้แจงและให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการฯ อันเป็นรูปแบบของการป้องกันสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนหน้าที่ของประชาชน และเสนอแนะให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปได้

3. ความสัมพันธ์ของหลักการใช้เหตุผลตามหลักการประชาธิปไตยกับคณะกรรมการฯ

การใช้เหตุผลในการพิจารณา หรือการศึกษา หรือดำเนินการในเรื่องใด ๆ ถูกนำมาใช้ในสังคมโดยทั่วไป อันเป็นลักษณะของการเคารพเหตุผลของคนอื่นเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งตามหลักการประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ ในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย มุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการเคารพ

เหตุผลมากกว่าบุคคล โดยอาจมองได้ว่าไม่ได้มุ่งเน้นหรือศรัทธาบุคคลใดถึงขั้นปฐุนิยบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม ในวิถีของชนชาวไทยก็ต้องกตัญญูต่อญาติผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณในระดับหนึ่ง และเหตุผลที่ว่านั้นก็ไม่ได้เคร่งครัดเรื่องระบบอาวุโส แต่ก็ยังคงต้องให้ความสำคัญกับการให้ความเคารพผู้อาวุโส ทั้งนี้ ประชาธิปไตยจะดำเนินไปได้ด้วยดีก็ต่อเมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย เพื่อค้นหาเหตุผลและความถูกต้องที่แท้จริง เนื่องจากเหตุผลเท่านั้นที่จะจรรโลงให้ประชาธิปไตยดำเนินไปได้

คณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลตามหลักการประชาธิปไตย โดยในการพิจารณาศึกษาหรือสอบหาข้อเท็จจริงใด ๆ ของคณะกรรมการตามหน้าที่และอำนาจ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพิจารณาถึงที่ไปที่มาของเรื่องที่จะพิจารณา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินหรือการพิจารณาเรื่องร้องเรียน หากมีการนำเสนอประเด็นเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาคณะกรรมการจะต้องพิจารณาโดยการรับฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นในเรื่องที่คณะกรรมการได้พิจารณาให้ได้ข้อมูลสูงสุดอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์เหตุและการสรุปผลการพิจารณาของคณะกรรมการภายใต้เหตุผลและข้อมูลที่ได้รับ อันจะทำให้เกิดข้อเสนอแนะหรือดำเนินการของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

4. ความสัมพันธ์ของหลักความเสมอภาคตามหลักการประชาธิปไตยกับคณะกรรมการ

ความเสมอภาคถือได้ว่าเป็นหลักการสำคัญหนึ่งของหลักการประชาธิปไตยที่คณะกรรมการได้มีการดำเนินการโดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการในการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ ซึ่งรูปแบบการพิจารณาของคณะกรรมการเป็นไปในลักษณะขององค์กรกลุ่ม โดยกรรมการแต่ละคนย่อมมีเอกสิทธิ์ในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการลงมติในคณะกรรมการในกรณีที่เป็นประเด็นที่มีความเห็นหลากหลายของคณะกรรมการเพื่อนำไปสู่การหาข้อยุติในการพิจารณา โดยกรรมการแต่ละคนย่อมมีสิทธิในการลงมติได้หนึ่งเสียงในฐานะเป็นกรรมการในคณะกรรมการ นอกจากนี้ในกระบวนการและขั้นตอนการพิจารณาที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกกรรมการ อาทิ ผู้ร้องเรียน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ซึ่งคณะกรรมการได้เชิญมาเพื่อให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่พิจารณา โดยบุคคลภายนอกดังกล่าวก็ย่อมมีความเสมอภาคกันในการให้ข้อมูล กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกรณีที่มีข้อร้องเรียนไม่ว่าจะเป็นผู้แทนหน่วยงานที่มีตำแหน่งระดับสูงเพียงใดก็ตาม ผู้ร้องเรียน หรือผู้ให้ข้อมูล ถึงแม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะมีสถานะแตกต่างกัน แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการก็ต้องปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวอย่างเท่าเทียมกันในฐานะบุคคลคนหนึ่งที่มาให้ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ และปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวให้มีความเสมอภาคกันไม่ว่าจะเป็นความเสมอภาคในทางกฎหมาย เช่น ความเท่าเทียมกันในการบังคับใช้กฎหมาย ความเท่าเทียมกันในการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย เป็นต้น รวมทั้งการให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางสังคม เช่น การให้ความเคารพนับถือในฐานะเพื่อนมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน เป็นต้น กรณีดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า กระบวนการพิจารณาหรือดำเนินการของคณะกรรมการถึงแม้จะไม่จำแนกออกมาชัดเจนว่าเป็นการยอมรับนับถือในหลักความเสมอภาคตามหลักการประชาธิปไตยก็ตาม แต่หากพิจารณาจากเนื้อหาของการดำเนินการจะพบได้ว่า คณะกรรมการได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้ในกระบวนการและระบบงานกรรมการเพื่อเป็นไปตามกรอบหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตามที่บัญญัติไว้

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

Tel. 0 2242 5900 ext. 5730, 5740, 5750

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร